

ПРОГРАМА
для загальноосвітніх навчальних закладів

ІСТОРІЯ УКРАЇНИ

10—11 КЛАСИ

Рівень стандарту

(затверджено наказом Міністерства освіти і науки України

від 14.07.2016 року № 826)

ПОЯСНОВАЛЬНА ЗАПИСКА

У сучасних умовах існує загроза територіальної цілісності України та відбувається втручання інших держав у її інформаційно-ідеологічну сферу. Важливою складовою неоголошеної Російською Федерацією «гібридної війни» є маніпулювання національною пам'яттю Українського народу. Через це виникає нагальна необхідність відновлення та збереження історичної пам'яті, формування національної ідентичності та відродження інтересу до історії України, її культури, традицій і звичаїв.

Загальнонаціональні історичні події, які сталися на території держави та закарбувалися в пам'яті багатьох поколінь, мають стати об'єднуючим чинником нації. Адже зі спільного розуміння минулого виростає спільна проєкція майбутнього, що вкладається у формулу: «Немає пам'яті — немає ідентичності. Немає ідентичності — немає нації».

Основним стратегічним ресурсом консолідації нації є освіта, зокрема історична. Шкільний курс історії України має найбільші потенційні можливості для розвитку особистості, яка усвідомлює свою належність до українського народу та сучасної європейської цивілізації; необхідність збереження та збагачення українських культурно-історичних традицій, шанобливого ставлення до національних святинь, української мови, історії, формування культури міжетнічних і міжособистісних відносин.

Змістове наповнення шкільної історичної освіти має базуватися на засадах україноцентризму та сприяти вихованню в особистості рис патріота України, людини з гуманістичними і демократичними цінностями.

Переосмислення концептуальних засад шкільної історичної освіти є найважливішою складовою докорінної модернізації українського суспільства. Цього неможливо досягти без оновлення програм з історії України для загальноосвітніх навчальних закладів (далі — Програма), яка визначає змістове наповнення навчального матеріалу, а отже, зміст шкільної історичної освіти.

Виходячи з того, що навчальна програма — це нормативний документ, який конкретизує для кожного класу визначені Державним стандартом базової і повної загальної середньої освіти результати навчання відповідно до освітньої галузі або її складової, деталізує навчальний зміст, завдяки засвоєнню якого такі результати досягаються, то метою оновлення змісту навчального матеріалу Програми є формування в учнів ідентичності та почуття власної гідності через осмислення соціального та морального досвіду минулих поколінь, розуміння історії і культури України в контексті історичного процесу.

Пропозиції до змін змісту навчального матеріалу підготовлено на реалізацію:

— **Законів України:** «Про освіту» від 23.05.1991 року; «Про загальну середню освіту» від 13.05.1999 року; «Про Голодомор 1932—1933 років в Україні» від 28.11.2006 року; «Про правовий статус та вшанування пам'яті борців за незалежність України у ХХ столітті» від 09.04.2015 року; «Про увічнення перемоги над нацизмом у Другій світовій війні 1939—1945 років» від 09.04.2015 року; «Про засудження комуністичного та націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів в Україні та заборону пропаганди їхньої символіки» від 09.04.2015 року тощо;

— **Указів Президента України:** «Про національну доктрину розвитку освіти» від 17.04.2002 року № 347; «Про вшанування подвигу учасників Революції гідності та увічнення пам'яті Героїв Небесної Сотні» від 11.02.2015 року № 69; «Про відзначення 150-річчя від дня народження Михайла Грушевського» від 09.02.2015 року № 63; «Про заходи з відзначення у 2015 році 70-ї річниці Перемоги над нацизмом у Європі та 70-ї річниці

завершення Другої світової війни» від 24.03.2015 року № 169; «Про заходи з відзначення діяльності Українських Січових Стрільців та 100-річчя їх перемоги на горі Маківка» від 21.04.2015 року № 228; «Про заходи щодо поліпшення національно-патріотичного виховання дітей та молоді» від 12.06.2015 року № 334; «Про заходи у зв'язку з 75-ми роковинами трагедії Бабиного Яру» від 12.08.2015 року № 471 тощо;

— **Постанов Кабінету Міністрів України:** «Про затвердження Державного стандарту базової і повної загальної середньої освіти» від 23.11.2011 року № 1392 тощо;

— **Постанов Верховної Ради України:** «Про відзначення 150-річчя з дня народження митрополита Української Греко-Католицької Церкви Андрея Шептицького» від 17.06.2014 року; «Про вшанування героїв АТО та вдосконалення національно-патріотичного виховання дітей та молоді» від 12.05.2015 року; «Про звернення Верховної Ради України до Організації Об'єднаних Націй, Європейського Парламенту, Парламентської Асамблеї Ради Європи, Парламентської Асамблеї НАТО, Парламентської Асамблеї ОБСЄ, Парламентської Асамблеї ГУАМ, національних парламентів держав світу про визнання Російської Федерації державою-агресором» від 27.01.2015 року; про Заяву Верховної Ради України «Про відсіч збройній агресії Російської Федерації та подолання її наслідків» від 21.04.2015 року.

В основу проекту змісту навчального матеріалу Програми покладено нові досягнення історичної науки, особливості державотворення й закономірності формування української нації у межах історії України ХХ — початку ХХІ ст.

Акценти в оновленому змісті Програми поставлено на:

— протяжності в часі українських державотворчих традицій;
 — постійній боротьбі за незалежність і територіальну цілісність, зокрема увиразнено теми: «Початок Української революції (1917 — квітень 1918 р.)», «Боротьба за Українську державність (квітень 1918 — 1921 рр.)», «Встановлення і утвердження радянського тоталітарного режиму (1921—1939 рр.)», «Україна в роки Другої світової війни (1939—1945 рр.)» тощо.

— чіткому, логічному, хронологічному і тематичному структуруванню тем;
 — збалансованому викладі політичної і соціально-економічної складових історичного процесу, наприклад, у деяких темах містяться підтеми, які стосуються української політичної і трудової еміграції;

— відновленні, збереженні й популяризації особливостей розвитку й традицій української культури, а саме після кожної теми впроваджено вивчення особливостей культурного і релігійного життя;

— дотриманні оптимальних пропорцій між загальнонаціональною історією, регіоналістикою й історичним краєзнавством, зокрема наголошено на подіях, які відбулися на Західноукраїнських землях, сході України та в Криму;

— виокремленні побутової історії та особливостей трансформації рівня життя населення відповідно до подій, які відбувалися на території України.

Принципи, на яких ґрунтується зміст навчального матеріалу, зводяться до науковості, тематичної хронологічності й логічності викладення матеріалу, гуманізації, проблемності викладання, регіоналізації, національної спрямованості, полікультурності, принципу історичної пам'яті тощо.

11 клас (52 години)

Години	Зміст навчального матеріалу	Державні вимоги до рівня загальноосвітньої підготовки учнів
1	<p>ВСТУП</p> <p>Завдання і структура курсу. Джерела. Другий період Новітньої доби української історії. Періодизація історії України другої половини ХХ ст. Територія і населення України напередодні Другої світової війни.</p>	<p>Учень/учениця:</p> <p>— <i>показує</i> на карті кордони і адміністративно-територіальний поділ українських земель у добу Новітньої історії;</p> <p>— <i>визначає</i> основні етапи розвитку України від другої половини ХХ ст. до сьогодення; хронологічну послідовність явищ соціально-економічного, політичного і культурного життя доби;</p> <p>— <i>застосовує періодизацію</i> вітчизняної історії як інструмент для розуміння</p>

		особливостей розвитку України в період Новітньої доби.
9	<p>Тема 1. УКРАЇНА В РОКИ ДРУГОЇ СВІТОВОЇ ВІЙНИ (1939—1945 рр.)</p> <p>Українське питання у міжнародній політиці напередодні Другої світової війни. Радянсько-німецькі договори 1939 р. Початок Другої світової війни. Українці в польській армії.</p> <p>Вступ Радянського Союзу у війну. Вхідження Східної Галичини, Волині, Північної Буковини, Хотинщини та Південної Бессарабії до складу УРСР. Радянізація новоприєднаних територій. Правовий статус громадян на анексованих територіях. Масові політичні репресії 1939—1940 рр.</p> <p>Політичне та соціально-економічне становище в Україні напередодні німецько-радянської війни. Бойові дії в 1941—1942 рр. Відступ Червоної Армії. Мобілізаційні заходи. Тактика «випаленої землі».</p> <p>Окупація України військами Німеччини та її союзниками. Нацистський «новий порядок». Колабораціонізм. Остарбайтери. Концтабори. Масове знищення мирного населення. Голокост.</p> <p>Опір окупантам. Український визвольний рух. Степан Бандера. Проголошення Акта відновлення Української Держави. Поліська січ. Створення УПА. Українсько-польське протистояння. Українська Головна Визвольна Рада (УГВР). Радянський партизанський рух. Сидір Ковпак.</p> <p>Радянський наступ взимку 1942—1943 рр. Бої на Лівобережжі влітку-восени 1943 р. Битва за Дніпро. Звільнення Києва. Вигнання німецьких військ та їх союзників із Правобережної та Південної України. Депортація з Криму кримських татар та інших народів. Завершення бойових дій на території України.</p> <p>Українці у військових формуваннях держав Об'єднаних Націй у роки Другої світової війни. Кузьма Дерев'яно. Українське питання на Ялтинській та Потсдамській конференціях. Ціна війни.</p> <p>Практичне заняття. Внесок українського народу у перемогу над нацизмом.</p> <p>Культура в роки війни. Освіта і наука. Література. Образотворче мистецтво. Музика та кінематограф.</p>	<p>Учень/учениця:</p> <ul style="list-style-type: none"> — використовує карту як джерело інформації про основні воєнні дії на території України в період Другої світової війни; — висловлює і аргументує власні судження про «українське питання» в міжнародній політиці напередодні Другої світової війни; — порівнює, аналізує, робить аргументовані висновки щодо входження і радянізації новоприєднаних територій до складу УРСР в 1939—1940 рр.; політичного та соціально-економічного становища в Україні напередодні німецько-радянської війни; життя населення України в умовах нацистської окупації та евакуації; — визначає правовий статус громадян на анексованих територіях; — пояснює причини і наслідки окупації України; — формулює власні судження щодо ролі і місця українців у військових формуваннях держав Об'єднаних Націй у роки Другої світової війни; участі українців у визволенні країн Європи; — визначає основні тенденції культурно-освітнього процесу доби; — вільно орієнтується в історичній термінології: агресор, пакт, радянізація, «Бліцкриг», «визвольний похід», похідні групи, окупаційний режим, евакуація, мобілізація, депортація, «котел», «новий порядок», Український визвольний рух, «чорношитники» («сірі піджаки»), остарбайтери, діти війни, воєнний злочин; — творчо застосовує набуті знання під час складання характеристики історичних персоналій: Андрій Мельник, Степан Бандера, Тарас Бульба (Боровець), Роман Шухевич, Кирило Осьмак, Іван Кожедуб, Амет-хан Султан, Сидір Ковпак, Кузьма Дерев'яно, Євген Патон.
1	Наш край у роки Другої світової війни	
1	Урок узагальнення. Тематичне оцінювання	
5	<p>Тема 2. УКРАЇНА В ПЕРШІ ПОВОЄННІ РОКИ (1945—початок 1950-х рр.)</p>	<p>Учень/учениця:</p> <ul style="list-style-type: none"> — використовує карту як джерело інформації про адміністративно-територіальні

	<p>Україна — співзасновниця ООН. Міжнародні договори другої половини 1940-х — початку 1950-х рр., встановлення кордонів УРСР. Участь УРСР в інших міжнародних організаціях.</p> <p>Внутрішньополітичне й економічне становище УРСР. Особливості відбудовчого процесу. Масовий голод 1946—1947 рр. Зміцнення тоталітарного режиму. Ідеологічні кампанії.</p> <p>Відновлення політики радянзації в західних областях України. Український визвольний рух у 1944—1950-х рр. Р. Шухевич. Обмін населенням між Польською Народною Республікою та УРСР. Масові депортації (1944—1946 рр.). Операції «Вісла» та «Захід». Ліквідація УГКЦ.</p> <p>Практичне заняття. Демографічні зміни. Повсякденне життя повоєнних років. Доля жінки.</p> <p>Культура в перші повоєнні роки (1945 — перша половина 1950-х рр.). Відбудова системи освіти. Наука. Література. Образотворче мистецтво. Музика та кінематограф. Становище творчої інтелігенції.</p>	<p>зміни в УРСР і основні події в політичному, соціально-економічному і культурному житті повоєнної України;</p> <p>— визначає основні тенденції та особливості внутрішньополітичного й економічного становища УРСР;</p> <p>— аналізує, робить аргументовані висновки щодо відновлення політики радянзації в західних областях; українського визвольного руху в 1944—1950-х рр.;</p> <p>— висловлює і аргументує власні судження про причини зміцнення тоталітарного режиму;</p> <p>— визначає роль і наслідки ідеологічних кампаній в УРСР;</p> <p>— пояснює причини і наслідки обміну населенням між Польською Народною Республікою та УРСР;</p> <p>формулює власні судження щодо ролі та місця УГКЦ на західноукраїнських землях;</p> <p>— орієнтується в історичній термінології: репатріанти, екстенсивний шлях розвитку, тоталітарна економіка, модернізація, спецпоселення, національна свідомість, космополіти, «псевдонауки», «лисенківщина», «ждановщина».</p> <p>— творчо застосовує набуті знання під час складання характеристики історичних персоналій: Йосип Сліпий, Василь Кук, Олександр Палладін, Сергій Лебедев, Володимир Філатов, Олександр Богомолець.</p>
1	<p>Урок узагальнення. Тематичне оцінювання</p>	
5	<p>Тема 3. УКРАЇНА В УМОВАХ ПОЛІТИЧНОЇ ТА ЕКОНОМІЧНОЇ ЛІБЕРАЛІЗАЦІЇ СУСПІЛЬСТВА (середина 1950-х — середина 1960-х рр.)</p> <p>Внутрішньополітичне становище Української РСР у середині 50-х рр. Адміністративно-територіальні зміни. Вхідження Кримської області до складу УРСР. Стан промисловості та сільського господарства.</p> <p>Початок лібералізації суспільного життя. Участь українців у повстаннях у сталінських концтаборах 1953—1954 рр. XX з'їзд КПРС. Реабілітація жертв сталінських репресій. Відлига. Загострення боротьби серед вищого партійного керівництва України. Зародження дисидентського руху в Україні та його особливості. Левко Лук'яненко.</p> <p>Зміни в управлінні господарством. Раднаргоспи. Розвиток промисловості. Аграрна політика у другій половині 1950-х — першій половині 1960-х рр. Хрущовські надпрограми.</p> <p>Практичне заняття. Нові явища у соціальній сфері та повсякденному житті населення.</p>	<p>Учень/учениця:</p> <p>— використовує карту як джерело інформації про основні події політичного, економічного і культурного життя України в період лібералізації суспільства;</p> <p>— визначає основні тенденції та протиріччя процесу реформування промисловості та сільського господарства;</p> <p>— порівнює, аналізує, робить аргументовані висновки щодо науково-технічної революції доби відлиги; розвитку мистецтва;</p> <p>— висловлює і аргументує власні судження щодо шістдесятництва в українській культурі; зародження дисидентського руху;</p> <p>— пояснює причини посилення русифікації;</p> <p>— орієнтується в історичній термінології: волонтаризм, суб'єктивізм, децентралізація, атеїзм, русифікація, абстракціонізм;</p> <p>— творчо застосовує набуті знання під час складання характеристики історичних персоналій: Віктор Глушков, Ліна Костенко, Іван Драч, Василь Стус, Левко Лук'яненко.</p>

	<p>Науково-технічна революція. Здобутки науки. Реформи освіти. Посилення русифікації. Відлига в мистецтві. Шістдесятництво в українській культурі. Розвиток спорту.</p>	
1	Урок узагальнення. Тематичне оцінювання	
5	<p>Тема 4. УКРАЇНА У ПЕРІОД ЗАГОСТРЕННЯ КРИЗИ РАДЯНСЬКОЇ СИСТЕМИ (середина 1960-х — середина 1980-х рр.)</p> <p>Спроби реформування командної економіки в другій половині 1960-х рр. Економічне становище УРСР у 1970-ті — на початку 1980-х рр. Продовольчі програми.</p> <p>Ідеологічні орієнтири партійно-радянського керівництва. Петро Шелест, Володимир Щербицький. Конституція УРСР 1978 р. Зміни в соціальній та національній структурі населення. Привілейоване становище партійних радянських працівників.</p> <p>Дисидентський рух: течії, форми та методи боротьби. Іван Дзюба «Інтернаціоналізм чи русифікація». Українська Гельсінська група. Микола Руденко. Кримськотатарський національний рух. Мустафа Джемільєв.</p> <p>Практичне заняття. Повсякденне життя. Моральний стан радянського суспільства.</p> <p>Розвиток освіти, науки, літератури. Формування опозиційних течій у культурі. Українське мистецтво. Досягнення українських спортсменів. Молодіжний неформальний рух в Україні.</p>	<p>Учень/учениця:</p> <ul style="list-style-type: none"> — використовує карту як джерело інформації про політичне, соціально-економічне життя УРСР доби «застою»; — висловлює і аргументує власні судження щодо спроби реформування командної економіки в другій половині 1960-х рр.; — порівнює, аналізує, робить аргументовані висновки щодо економічного становища УРСР у другій половині 1960-х рр. та 1970-ті—на початку 1980-х рр.; — порівнює і формулює власні судження щодо дотримання прав людини в радянському суспільстві і положень Конституції УРСР 1978 р.; — визначає основні тенденції й протиріччя суспільно-політичного життя в добу «застою»; — пояснює причини і наслідки активізації дисидентського руху в другій половині 1960-х—на початку 1970-х рр.; — виявляє суперечливі процеси в розвитку освіти, науки, літератури; — визначає здобутки і проблеми в розвитку соціальної сфери; — орієнтується в історичній термінології: «реформи Олексія Косигіна», доба «застою», «розвинений соціалізм», номенклатура, системна криза, розрядка міжнародної напруженості, Гельсінська угода, дефіцит. — творчо застосовує набуті знання під час складання характеристики історичних персоналій: Михайло Брайчевський, Іван Дзюба, Василь Симоненко, Петро Шелест, Володимир Щербицький, Іван Миколайчук, Сергій Параджанов, Платон Майборода, Євгенія Мирошніченко, Анатолій Солов'яненко, Микола Амосов, Олег Антонов.
1	Урок узагальнення. Тематичне оцінювання	
5	<p>Тема 5. РОЗПАД РАДЯНСЬКОГО СОЮЗУ Й ПРОГОЛОШЕННЯ НЕЗАЛЕЖНОСТІ УКРАЇНИ (1985—1991 рр.)</p> <p>Політика «прискорення» та її наслідки в Україні. Антиалкогольна кампанія. Стан економіки. Шахтарські страйки. Рівень життя населення.</p> <p>Практичне заняття. Чорнобильська катастрофа та її наслідки.</p>	<p>Учень/учениця:</p> <ul style="list-style-type: none"> — використовує карту як джерело інформації про УРСР доби «перебудови»; розпад СРСР і проголошення незалежності України; — аналізує і робить аргументовані висновки щодо стану командної економіки; рівня життя населення України в 1985—1991 рр.; — визначає основні причини, тенденції та протиріччя політики «перебудови» і «гласності» в УРСР; — виявляє суперечливі процеси зрушень у

	<p>«Гласність» і лібералізація. Зрушення у політичному житті України. Розгортання страйкового руху. Формування багатопартійної системи. Активізація національно-демократичного руху в другій половині 1980-х рр. Національні громадські організації і об'єднання. Релігійне відродження. Вихід УГКЦ з підпілля.</p> <p>Вибори до Верховної Ради УРСР і місцевих рад 1990 р. Створення Автономної Республіки Крим (12 лютого 1991 р.). Декларація про державний суверенітет України. Революція на граніті. Спроба державного перевороту в СРСР у серпні 1991 р.</p> <p>Проголошення незалежності України та її міжнародне визнання. Розпад СРСР. Референдум і вибори Президента України 1 грудня 1991 р. Леонід Кравчук.</p>	<p>політичному житті України; — висловлює і аргументує власні судження щодо спроби державного перевороту в СРСР у серпні 1991 р. і його наслідків в Україні; — визначає роль і наслідки процесу формування багатопартійної системи в суспільному житті України; — пояснює причини і наслідки «революції на граніті»; — формулює власні судження щодо ролі і місця України в загальносоюзних суспільно-політичних процесах у першій половині 1991 р.; — орієнтується в історичній термінології: системна криза, «нове мислення», «перебудова», «гласність, бартерний обмін, альтернатива, «неформальні організації», державний суверенітет, путч, державний переворот; — творчо застосовує набуті знання під час складання характеристики історичних персоналій: Леонід Кравчук, Олександр Мороз, В'ячеслав Чорновіл.</p>
1	<p>Урок узагальнення. Тематичне оцінювання</p>	
11	<p>Тема 6. УКРАЇНА В УМОВАХ НЕЗАЛЕЖНОСТІ (від 1991 р. до сьогодення)</p> <p>Вихід незалежної України на міжнародну арену. Початок державотворчих процесів. Початок формування Збройних сил та правоохоронних органів України. Повернення кримських татар на історичну батьківщину. Статус Криму.</p> <p>Позачергові вибори до Верховної Ради та дострокові президентські вибори у 1994 р. Конституція України 1996 р. Стан економіки України у 1991—1998 рр. Соціальна диференціація суспільства. Запровадження національної валюти. Демографічні процеси. Трудова еміграція. Стан сільського господарства. Початок реформ в аграрному секторі.</p> <p>Основні тенденції економічного розвитку України у 1998—2008 рр. Становлення олігархічної системи. Пошуки шляхів економічної стабілізації. Початок інтеграції української економіки у європейський та світовий економічний простір.</p> <p>Політична розбудова суспільства. Виборчі кампанії 1998 та 1999 рр. Леонід Кучма. Рухи протесту початку 2000-х рр. Парламентські вибори 2002 р. Президентські вибори 2004 р. Конституційна реформа 2004 р.</p> <p>Помаранчева революція 2004 р. Віктор Ющенко. Суспільно-політичне життя та соціально-економічний розвиток України у 2005—2013 рр. Конституційна реформа 2010 р. Віктор Янукович.</p>	<p>Учень/ учениця:</p> <p>— використовує карту як джерело інформації про основні політичні й соціально-економічні події в умовах незалежної України; — порівнює, аналізує, робить аргументовані висновки щодо перебігу державотворчих процесів в Україні в 1991—2016 рр.; — порівнює і визначає основні тенденції та протиріччя процесу соціально-економічного розвитку України в 1991—1998, 1998—2008, 2008—2014 та 2014—2016 рр.; — визначає причини і наслідки впливу світової економічної кризи на розвиток України; — висловлює і аргументує власні судження щодо реформування відносин власності; включення населення у ринкові відносини; — формулює власні судження щодо ролі і місця олігархічної системи в Україні; — виявляє суперечливі процеси пошуків Україною зовнішньополітичних орієнтирів; — пояснює причини і наслідки агресії Російської Федерації проти України; — формулює власні судження щодо розвитку освіти, науки і культури в сучасній Україні; — орієнтується в історичній термінології: купоно-карбованець, реструктуризація, тіньова економіка, приватизація, без'ядерний статус, меморандум, євроінтеграція, інвестиції, політичні партії, державотворення, мажоритарна система, конституційний договір, дефолт, депопуляція, прожитковий мінімум, корупція, «відплив умів», меценат, спонсор,</p>

	<p>Формування зовнішньої політики України. Ядерне роззброєння. Україна в міжнародних організаціях. Загострення відносин із Російською Федерацією. Конфронтація навколо острова Тузла. «Газові» та «торговельні» війни з Росією.</p> <p>Процес європейської інтеграції та його призупинення. Студентський майдан. Євромайдан. Революція гідності 2013—2014 рр. Небесна Сотня.</p> <p>Анексія та тимчасова окупація Криму Російською Федерацією. Агресія Росії проти України. Початок Антитерористичної операції (АТО) в Донецькій та Луганській областях.</p> <p>Дострокові президентські вибори 2014 р. Петро Порошенко. Угода про асоціацію між Україною й Європейським Союзом. Бойові дії на сході України (квітень 2014—2016 рр.). Реакція світової спільноти на агресію Російської Федерації. Процес мирного врегулювання: Мінські угоди та «нормандська четвірка». Формування громадянського суспільства. Соціально-економічний розвиток України у 2014—2016 рр.</p> <p>Особливості культурного розвитку України (1991—2016 рр.). Релігійне життя. Зміни в системі національної освіти. Основні тенденції розвитку науки. Література і мистецтво. Євробачення 2005 та 2016 рр. Розвиток спорту та здобутки українських спортсменів. Чемпіонат Європи з футболу в Україні та Польщі 2012 р.</p> <p>Практичне заняття. Екологічні проблеми України наприкінці ХХ — на початку ХХІ ст. Подолання наслідків Чорнобильської катастрофи.</p>	<p>Помаранчева революція, Революція гідності, Небесна Сотня, «нормандська четвірка», Мінські угоди; — <i>творчо застосовує набуті знання</i> під час складання характеристики історичних персоналій: Леонід Кучма, Віктор Ющенко, Віктор Янукович, Петро Порошенко.</p>
1	Урок узагальнення. Тематичне оцінювання	
1	Наш край у другій половині ХХ — на початку ХХІ ст.	
1	Підсумковий урок	
2	Резерв	

11 клас (35 годин)

Розподіл годин за навчальними темами	Зміст навчального матеріалу	Державні вимоги до рівня загальноосвітньої підготовки учнів
<p>Вступ. (1 година)</p>	<p>Основні тенденції соціально- економічних та політичних перетворень у другій половині ХХ — на початку ХХІ ст. Світові інтеграційні та глобалізаційні процеси.</p>	<p>Учень/учениця: — <i>показує на історичній карті</i> території провідних країн світу; — <i>азначає</i> основні тенденції розвитку людства в другій половині ХХ — на початку ХХІ ст.; — характеризує світові інтеграційні та глобалізаційні процеси.</p>
<p>Тема 1. Друга світова війна. Світ після Другої світової війни. (7 годин)</p>	<p>Причини, характер, періодизація Другої світової війни. Воєнні дії на першому етапі війни (1939 — червень 1941 р.). Загарбання нацистською Німеччиною Європи. «Битва за Англію». «Битва за Атлантику».</p> <p>Напад Німеччини на СРСР. Перебіг подій на радянсько-німецькому фронті у 1941—1942 рр. Бойові дії в Північній Африці. Вступ у війну США. Перл-Харбор. Бойові дії на Тихому океані. Створення антигітлерівської коаліції. Корінний перелом у війні: Сталінградська битва, битва під Ель-Аламейном, бій біля атолу Мідуей.</p> <p>Особливості окупаційного режиму та Руху Опору на окупованих територіях. Голокост.</p> <p>Поразка німецьких військ на Орловсько-Курській дузі, «битва за Дніпро» — завершення корінного перелому на радянсько-німецькому фронті. Поразка німецьких та італійських військ у Тунісі. Висадка англо-американських військ в Італії. Перебіг бойових дій у Тихому океані.</p> <p>Практичне заняття. Зміна ролі чоловіка і жінки в повсякденному житті в умовах війни.</p> <p>Вигнання німецьких військ та їх союзників із території СРСР, перенесення воєнних дій у Центральну та Східну Європу. Відкриття Другого фронту. Завершальний період війни в Європі та Азії.</p> <p>Зміни у світі внаслідок Другої світової війни. Політичні, економічні та соціальні наслідки Другої світової війни для народів світу. Мирні договори з колишніми союзниками Німеччини. Сан-Франциська конференція. Створення ООН.</p>	<p>Учень/учениця: — <i>показує на історичній карті</i> основні театри воєнних дій, місця основних битв, умови повоєнних мирних договорів; — <i>визначає</i> причини, характер, періодизацію, корінний перелом, наслідки Другої світової війни; — <i>характеризує</i> особливості окупаційного режиму та Руху Опору на окупованих територіях; — <i>азначає</i> зміни ролі чоловіка і жінки в повсякденному житті в умовах війни; — <i>дає оцінку</i> пакту Молотова—Ріббентропа, відкриттю Другого фронту в Європі, Голокосту, атомного бомбардування Хіросіми і Нагасакі, рішенню Нюрнберзького та Токійського процесів над воєнними злочинцями, створенню ООН; — <i>дає характеристику</i> діяльності визначних військових діячів: У. Черчилля, Г. Жукова, Д. Ейзенхауера; — <i>тлумачить та застосовує поняття і терміни:</i> Друга світова війна, «новий порядок», Рух Опору, Голокост, Антигітлерівська коаліція, Другий фронт, «Велика трійка», колабораціонізм, корінний перелом, ООН, Нюрнберзький процес, Токійський процес.</p>

	Нюрнберзький та Токійський процеси над воєнними злочинцями.	
Урок узагальнення і тематичного оцінювання. (1 година)		
Тема 2. США та Канада. Країни Західної Європи. (8 годин)	<p>Основні тенденції розвитку країн Заходу у другій половині ХХ — на початку ХХІ ст. Добробут для всіх. Консервативна революція. Становлення постіндустріального суспільства. Інтеграційні процеси. Європейський Союз.</p> <p>Утвердження США як провідної країни повоєнного біполярного світу. Президентство Г. Трумена та Д. Ейзенхауера. Масовий демократичний та антивоєнний рухи. Мартін Лютер Кінг. Внутрішня та зовнішня політика адміністрацій Дж. Кеннеді, Л. Джонсона, Р. Ніксона. «Уотергейтський скандал».</p> <p>США наприкінці ХХ — на початку ХХІ ст. Рейганоміка. «Нова економічна філософія» Б. Клінтона. Внутрішньо- та зовнішньополітичні пріоритети американських президентів початку ХХІ ст.</p> <p>Канада. Внутрішньо- і зовнішньополітичний курс урядів. Утвердження незалежності. Конституційна реформа 1982 р. Проблема Квебеку.</p> <p>Німеччина. Створення ФРН і НДР. Німецьке «економічне диво». Об'єднання Німеччини. Роль Німеччини на сучасному етапі.</p> <p>Велика Британія. «Хвора людина Європи». Внутрішня і зовнішня політика лейбористських та консервативних урядів. Тетчеризм. Країна на сучасному етапі.</p> <p>Франція. Соціально-економічний та політичний розвиток Четвертої Республіки. Становлення П'ятої Республіки. Ш. де Голль. Травневі події 1968 р. Франція наприкінці ХХ — на початку ХХІ ст.</p> <p>Італія. Проголошення республіки. Італійське «економічне диво». Боротьба з мафією. Соціально- економічний і політичний розвиток країни наприкінці ХХ — на початку ХХІ ст.</p> <p>Практичне заняття. Європейська інтеграція: здобутки і труднощі.</p>	<p>Учень/учениця:</p> <p>— <i>показує на історичній карті</i> провідні країни Заходу, визначає етапи розширення Європейського Союзу;</p> <p>— <i>характеризує</i> основні тенденції розвитку країн Заходу у другій половині ХХ — на початку ХХІ ст.; сутність німецького та італійського «економічного дива», рейганоміки та тетчеризму; процес становлення незалежності Канади та об'єднання Німеччини;</p> <p>— <i>пояснює</i> причини утвердження США як провідної країни повоєнного світу;</p> <p>— <i>аналізує та порівнює</i> внутрішню і зовнішню політику американських адміністрацій; політику консерваторів і лейбористів в Англії; Четверту і П'яту республіки у Франції;</p> <p>— <i>дає оцінку</i> інтеграційним процесам у Європі та Північній Америці;</p> <p>— <i>дає характеристику</i> діяльності політичних діячів: Р. Рейгана, М. Тетчер, Б. Обама, К. Аденауера, Ж. Ширака, Г. Коля;</p> <p>— <i>тлумачить та застосовує</i> поняття і терміни: маккартизм, доктрина Трумена, «нові рубежі», рейганоміка, неоконсерватизм, наддержава, військово-промисловий комплекс, діаспора, демілітаризація, план Маршалла, «економічне диво», соціальне ринкове господарство, тетчеризм, консервативна революція, неолібералізм, мафія, радикалізм, Європейський Союз (ЄС), Маастрихтський договір, монетаризм, Берлінський мур.</p>
Тема 3. СРСР у другій половині ХХ	Наслідки Другої світової війни. Відбудова економіки. Завершення епохи Сталіна. «Хрущовська відлига». Криза	<p>Учень/учениця:</p> <p>— <i>показує на історичній карті</i> СРСР та нові незалежні держави,</p>

<p>ст. та його розпад. Країни Центральної та Східної Європи. (5 годин)</p>	<p>радянської моделі розвитку.</p> <p>«Перебудова» та розпад СРСР (1985—1991 рр.). Росія та нові незалежні держави.</p> <p>Становлення прорадянських режимів у Польщі, Угорщині, Болгарії, Румунії, Чехословаччині, Югославії. Утворення системи світового соціалізму. Кризові явища 60—80-х рр. ХХ ст.</p> <p>Практичне заняття. Угорська революція 1956 р., «Празька весна» 1968 р.</p> <p>Демократичні революції, особливості їх здійснення. Політичні, економічні та соціальні трансформації посткомуністичного суспільства. Роль країн Центральної та Східної Європи в сучасних міжнародних відносинах.</p>	<p>що виникли після його розпаду; країни Центральної та Східної Європи, у яких після Другої світової війни були встановлені комуністичні режими; країни, які зазнали прямої збройної агресії СРСР;</p> <p>— <i>характеризує</i> розвиток СРСР, країн Центральної і Східної Європи у другій половині ХХ ст.;</p> <p>— <i>визначає</i> причини розпаду СРСР і падіння комуністичних режимів у Східній Європі;</p> <p>— <i>описує</i> процес становлення прорадянських режимів у країнах регіону;</p> <p>— <i>аналізує</i> внутрішньополітичну ситуацію та зовнішньополітичні пріоритети нових незалежних держав, сучасні напрямки їх політичного та економічного співробітництва;</p> <p>— <i>дає характеристику</i> діяльності політичних діячів: М. Хрущова, Л. Брежнєва, М. Горбачова, Б. Єльцина, В. Путіна, Л. Валенси, В. Гавела, Н. Чаушеску, Й. Броз Тіто.</p> <p>— <i>тлумачить та застосовує, поняття і терміни:</i> «відлига», волюнтаризм, «застій», «перебудова», гласність, путч, Біловезька угода, Союз Незалежних Держав (СНД), соціалістичний табір, Рада Економічної Взаємодопомоги (РЕВ), Варшавський договір, самоврядування, «оксамитова революція», Солідарність, «шокова терапія», приватизація</p>
---	---	--

Урок узагальнення і тематичного оцінювання

(1 година)

<p>Тема 4. Розвиток провідних країн Азії, Африки та Латинської Америки. (6 годин)</p>	<p>Розпад світової колоніальної системи. Етапи деколонізації. Шляхи розвитку незалежних держав. Нові індустріальні країни.</p> <p>Японія. Повоєнне реформування країни. Японське «економічне диво». Внутрішня та зовнішня політика.</p> <p>Китай. Завершення громадянської війни. Проголошення КНР. Соціально-економічні експерименти китайських комуністів. Культ особи Мао Цзедуна. Реформування економіки Китаю наприкінці ХХ — на початку ХХІ ст.</p>	<p>Учень/учениця:</p> <p>— <i>показує на історичній карті</i> нові незалежні держави у Азії та Африці; етапи деколонізації; регіони, у яких відбувалися чи тривають регіональні збройні конфлікти;</p> <p>— <i>характеризує</i> процес здобуття незалежності народами Азії та Африки; японське «економічне диво»; соціально-економічні експерименти китайських комуністів; курс Дж. Неру та І. Ганді у внутрішній та зовнішній політиці;</p>
--	---	---

	<p>Південна Азія. Перемога народів Індії в боротьбі за незалежність. Розвиток Індії у другій половині ХХ — на початку ХХІ ст.</p> <p>Країни Близького та Середнього Сходу, Африки. Утворення держави Ізраїль. Близькосхідна проблема та шляхи її врегулювання. Ісламська революція в Ірані. «Арабська весна».</p> <p>Здобуття незалежності народами Африки. Крах апартеїду на Півдні Африки. Африка на сучасному етапі розвитку.</p> <p>Латинська Америка. Особливості соціально-економічного та політичного розвитку країн регіону в повоєнний час. Революції і диктаторські режими.</p>	<p>особливості соціально-економічного та політичного розвитку країн Латинської Америки в повоєнний час; — <i>пояснює</i> суть японського «економічного дива»; культури особи Мао Цзедун; причини виникнення близькосхідної проблеми та шляхи її врегулювання; — <i>дає характеристику діяльності політичних діячів</i>: Ден Сяопіна, Н. Мандели, Аятоли Хомейні, Ф. Кастро, А. Піночета; — <i>тлумачить та застосовує поняття і терміни</i>: японське економічне диво, «великий стрибок», «культурна революція», «Рух неприєднання», деколонізація, модернізація, апартеїд, шлях «соціалістичної орієнтації», хунта, фундаменталізм, сіонізм.</p>
<p>Тема 5. Міжнародні відносини у другій половині ХХ — на початку ХХІ ст. (3 години)</p>	<p>Виникнення, розгортання, основні етапи «холодної війни». Міжнародні кризи і конфлікти в 40—80-х рр. ХХ ст.</p> <p>Світ наприкінці ХХ — на початку ХХІ ст. Спроба Росії зламати систему міжнародних відносин, що склалася після «холодної війни». Міжнародний тероризм.</p> <p>Практична робота. Україна в системі міжнародних відносин кінця ХХ — початку ХХІ ст.</p>	<p>Учень/учениця: — <i>показує на історичній карті</i> місця міжнародних військових конфліктів, які відбувалися у 40—80-х рр. ХХ ст.; — <i>визначає</i> причини виникнення, перебіг та наслідки «холодної війни»; основні глобальні процеси та проблеми сучасності, причини їх появи; — <i>характеризує</i> рух за мир та безпеку, спроби обмежити «гонку озброєнь», внесок України в поліпшення загальної атмосфери безпеки; — <i>пояснює</i> суть нового політичного мислення, причини переходу від конфронтації до співробітництва; — <i>тлумачить та застосовує поняття і терміни</i>: «холодна війна», НАТО, Берлінська криза, Карибська криза, розрядка, нове політичне мислення, міжнародний тероризм, Гельсінська угода, глобальні процеси та проблеми, екологічна криза, демографічна криза, ЮНЕСКО.</p>
<p>Тема 6. Розвиток культури (1945 р. —</p>	<p>Основні напрямки науково-технічної революції в другій половині ХХ ст. та їх вплив на життя пересічного громадянина. Наукові відкриття, поява нових галузей науки, високих</p>	<p>Учень/учениця: — <i>характеризує</i> основні напрямки НТР у другій половині ХХ ст. та їх вплив на життя</p>

<p>початок XXI ст.). (2 години)</p>	<p>технологій, інтеграція науки і виробництва. Зміни в соціальній структурі суспільства, якості життя людей провідних країн світу та країн, що розвиваються. Становлення постіндустріального (інформаційного) суспільства.</p> <p>Основні тенденції і течії розвитку літератури, образотворчого мистецтва, архітектури, музики, театру, кіно й спорту</p>	<p>пересічного громадянина; — <i>описує</i> наукові відкриття, нові галузі науки, високі технології, інтеграцію науки і виробництва; — <i>аналізує</i> зміни в соціальній структурі суспільства, якості життя людей провідних країн світу та країн, що розвиваються; — <i>пояснює</i> причини становлення постіндустріального (інформаційного) суспільства; — <i>характеризує</i> основні тенденції і течії світової літератури, образотворчого мистецтва, архітектури, музики, театру, кіно й спорту; — <i>тлумачить та застосовує</i> поняття і терміни: науково-технічна революція (НТР), постіндустріальне суспільство, інформаційне суспільство, соціалістичний реалізм, неореалізм, «поп-арт», функціоналізм, постмодернізм.</p>
<p>Урок узагальнення і тематичного оцінювання (1 година)</p>		